

Rodfrugtdyrkning.

II.

5.

Roedyrkning paa St. Jørgensgaard ved Roeskilde.

Af Gaarbeier, Gartner F. Wenbt.

Det samlede Areal, jeg benytter til Agerbrug, udgjør c. 50 Tdr. Land; Jordsmønnets Bestaffenhed er i Regelen muldlevet med god Kalkmergel til Underlag, der ofte ligger temmelig øverligt; kun nogle faa Stykker Land, som tidligere have været Eng, er dyb Muld.

Hovedlobben paa c. 36 Tdr. Land er inddeelt i 8 Skifter:

1) Brak, som gjødes om Vinteren og besaaes med Vikker, Havre og Gr. Øyg, hvilket anvendes grønt paa Stald til alle Creaturene; $\frac{1}{2}$ beplantes med Roer. 2) Rug og Hvede, af første Sort c. 2 Tdr. 3) Havre, som udlægges med forskellige Kløver- og Græsarter, 24 Pd. pr. Td. Land. 4) Græs til Tøring eller grønt afflaaet. 5) Græs til Høstet, hvorefter Gjødning udbringes, og efter 3 Bløininger saaes: 6) Hvede, 7) Roer, hvortil gjødes og 8) Øyg.

En mindre Lob paa 7 Tdr. Land, hvoraf endeel er af lidt lettere og mere muldet Bestaffenhed, er inddeelt i 4 Skifter: 1) Kartofler, Roer og Rodurter til Frø, 2) Øyg, ublagt med italiensk Raigræs, som i 3die Aar høstes til Hø eller Frø, 4) Hvede. Her har jeg hidtil fra 1857 kun anvendt suur phosphorsuur Kalk til Vintersæden, c. 400 Pund pr. Td. Land.

En 3die Lod, alene bestaaende af kraftig Muldeer, er deelt i 6 Skifter: 1) Roer, Kartofler, Frøurter, 2) Vintersæd, 3) Rodfrugter, Riis-Grter høstes modne, Roer o. s. v., 4) Bhg, ublagt med Græs og Kløver, 5) Græs til Tøring, 6) Græs til Høflet og Tøring.

Da jeg selv avler en stor Deel Frø, navnlig af Rodfrugter o. s. v., og det er mig af Bigtighed at faae de enkelte Arter af de forskjellige Slægter fordeelte saaledes, at de i Blomstringstiden ikke kunne befrugte hinanden, har jeg fundet det rigtigst, ikke at dyrke al min Jord efter een Driftsplan, og tillige dertil at knytte Forsøg med kunstig Gjødning.

Tidligere dyrkede jeg min Hovedlod i 9 Skifter, nemlig: 1) Brak med Staldfodringsplanter, 2) Vintersæd, 3) Bhg, ublagt med Græs og Kløver, 4) Græs til Aftøring, 5) Græs til Høflet, 6) Vintersæd, 7) Roer, 8) 2r. Bhg, 9) Havre, som jeg ifjor, da det passede bedst uden at forstyrre Driften snyderligt, har forandret til Dvenstaaende, hvorved jeg faaer eet Skifte mindre med langstraaet Halm.

Arealet, der anvendes til Roer, er i Hovedlobden et Skifte paa c. $4\frac{1}{2}$ Tdr. Land, dog er endeel, omtrent $\frac{1}{2}$ Td. Land, beplantet med Bladkaal og Hovedkaal. Omtrent $\frac{1}{3}$ af Brakmarken Nr. 1 tilplanter jeg altid med Roer, navnlig Kunkelroer, for at samle Erfaringer med Hensyn til Saaening af Vintersæd derefter; men disse maae optages i Slutningen af September eller Begyndelsen af October, forinden de rigtig have naaet fuld Udvikling. Paa lettere og mere sandede Jorder vilde Turnips maaskee bedst anvendes, da disse i saadan Jord slutte deres. Vært tidligere end Kunkelroer.

I de øvrige 2 Lodder er Arealet til Roer ubestemt, da der i Lod Nr. 2 med 4 Skifter, hvert paa over $1\frac{1}{2}$ Td. Land, anvendes 6—8 Skpr. Land til Kartofler, det øvrige til Roer og Frøurter, og i den 3die Lod, med 6 Skifter, de 2 dyrkes blandede med Kartofler, Roer og Frøurter, for at holde disse friske fra hinanden, vel omtrent $\frac{1}{2}$ Td. Land til Kartofler, $\frac{1}{2}$ Td. Land til Roer og 1 Td. Land til Frøurter. Altsaa i

Hovedblodden 4 Edr. Land med Roer og 4 Skpr. med Raalarter; i Lod Nr. 2: 3 Skpr. med Roer, 6 Skpr. med Kartofler, 3 Skpr. med Frourter; i Lod Nr. 3: 4 Skpr. med Roer, 4 Skpr. med Kartofler, 1 Ed. til Frourter.

Det maa bemærkes, at jeg i Sædstykkerne ofte benytter en Udkant til Forsøg med Sædearter og Foderurter, som jeg, naar jeg har fremarlet et større Quantum af en god Sort, faaer i de mindre Lodders Skifter. Paa denne Maade har jeg for det Meste erhøldt nyere forbedrede Sædarter til Hovedbesaaning.

Angaaende Jordens Forberedelse til Roerne, da pløier jeg, naar det kan overkommes, Stykket, som er bestemt næste Aar for Rodfrugter, om Efteraaret; jeg lægger forresten ikke saameget Vægt herpaa, om dette Arbeide ikke kan stee paa de Stykker, hvor jeg har isinde at plante Roer og Raal, da der i Regelen bliver god Tid til dette Arbeide 2 Gange forinden Plantningen, hvorimod den Jord, hvor jeg har bestemt at faae Gulerødder eller lægge Kunkelroer af Frø, gjødes om Efteraaret og Gjødningen pløies let ned; paa Grund af min Jords stærke Bestaafenhed, furer jeg den senere op, hvis det kan stee, for at Ryggene om Vinteren kunne frise godt igjennem og skjørnes. Dette er i det Hele en Methode, som jeg meget hnder, om Efteraaret at fure Jorden op efter Pløiningen, og naar Tiden ikke tillader at pløie de Stykker, hvori der har været Rodfrugter, indskrænker jeg mig alene hertil, idet jeg lader Hypeploven dybt opfriske de gamle Furer, og Foraaret derefter slækker jeg Rammene, hvorpaa Jorden arbeides godt igjennem paa langs og tværs med Harverne. Paa denne Maade skjørnes en svær Jord ved Hjælp af Frost og Sol, da næsten den dobbelte Flade kommer for Luftens og Veirligets Indvirkning, og Furerne trækker jeg i Regelen altid fra Syd til Nord. Jorden bliver tidligere tør og tjenlig til at behandle om Foraaret, og Vandafløbet stcer let, da man kan forebygge, at der nogensinde kommer til at staae Vand; ved den dybere Behandling om Foraaret forstyrres ogsaa endeel

af det dybere liggende Ukrudtsfrø, navnlig den, der hører til Tidselslægten.

Efterat Gjøbningen om Vinteren er udført og strax strøet, nedpløies den let saasnart som muligt, enten om Vinteren eller det tidlige Foraar; derefter erholder Roemarken 2 Pløininger og Harvning paa langs og paa tværs, og er Jorden klumpet, anvendes ogsaa Tromling. Efterat Jorden er godt gjennemarbejdet, furer jeg den op til Saaening eller Plantning, men lader forinden disse sidste Arbejder en let Tromle gaae over Rammene. Det er især paa Grund af min Jords stærke Bestaffenhed, at jeg furer op til Roerne, idet de altid ere voxede bedre paa Ramme end paa flad Jord*).

Med Hensyn til Gjøbningens Mængde til Roemarken, da kunde jeg i de første Aaringer aldeles ingen Staldgjøbning give mine Roer og kun en ringe Mængde kunstig Gjøbning, og da meest phosphorsuur Kalk, undtagelsesviis Guano. Nu derimod er jeg ved Hjælp af Roekulturen kommen saavidt, at jeg kan gjøde de 2 Vintersædflister med Staldgjøbning og sidste Aar $\frac{2}{3}$ af Roemarken hermed, den manglende $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{2}$ Td. Land blev gjødet med c. 150 Pd. phosphorsuur Kalk. Saar har jeg allerede gjødet den hele tilkommende Roemark med 20—25 gode Læs Staldgjøbning pr. Td. Land; tidligere har jeg kun efterhaanden gjødet med 10—20 Læs pr. Td. Land, saalangt det Hele har kunnet strække til, ifjor omtrent 20 Læs pr. Td. Land. Med Hensyn til Forskjellen af Staldgjøbning og phosphorsuur Kalk, da synes 150—200 Pd. at svare til 10—12 Læs Staldgjøbning, hvilket dog har været lidt forskjellig i de forskjellige Aaringer og i forskjelligartet Jordbund, da i et tørt Aar den kunstige Gjøbning ikke synes at virke saa kraftig som Staldgjøbning.

Det er nødvendigt at bringe de kunstige Gjøbningsarter i Jorden, for at de kunne virke tilstrækkeligt, og ikke som tid-

*) Denne Erfaring er rigtignok modsat Ubsalbet af de interessante Forsøg med Roer paa Landbohøjskolen i afvigte Aar.

ligere blot at harve dem ned eller anbringe en Klat paa hvert Sted, hvor Planterne skulle komme frem. Jeg erfarede dette allerede i 1858, og jeg har senere ved Anvendelsen heraf om Foraaret, naar Jorden er pløjet, harvet Gjøbningen dybt ned med Svenskeharven og derpaa furet Jorden op, saa at størstedelen kommer indvendig i Rammene. Et Quantum af 300—600 Pd. pr. Td. Land vil være passende for Roemarken, eller maaskee bedre halv Staldgjøbning og halv kunstig Gjøbning. I Lodden Nr. 2 er fra 1857 kun anvendt phosphorsuur Kalk, 6—800 Pd. paa lidt over $1\frac{1}{2}$ Td. Land, og til Vintersæden, hvorefter følge Kartofler, Roer o. s. v., uden Gjøbning, men Roerne have her sjældent givet over 200 Tdr. pr. Td. Land; det har været for Kartoflernes Skyld, at jeg hidtil ingen Gjøbning har anvendt i det paagjældende Skifte.

Jeg dyrker i min Roemark for Sammenlignings Skyld, og for at faae Rødder til Frø, de fleste af de bekjendte Roerarter og Afarter i større og mindre Antal, eftersom de have viist sig mere fordeeltige eller passende for min Jordbund, og saaledes meest af Runkelroer og Gulerødder, mindre af Raalrabi og mindst af Turnips.

Af Runkelroer benytter jeg til Vægning af Rjærner paa Blivestedet de længere og mere dybtgaaende Sorter, dog i Regelen kun hvor Jorden har dybere Muld. Jeg har imidlertid altid et mindre Stykke med de forskjellige Afarter, lagt af Rjærne for Sammenlignings Skyld, tæt op til de plantede Runkelroer, hvor ogsaa alle Afarterne ere repræsenterede, og det har endnu altid viist sig, at de plantede blive ligesaa gode som og ofte bedre, end de af Rjærner lagte.

Tiden til Vægning af Rjærner paa Blivestedet falder i Begyndelsen af Mai, og til Plantning i Slutning af April; Plantningen steer fra Slutningen af Mai til Midten af Juni. Raderne anbringes i en Afstand af c. 1 Alen, og Afstanden i Raderne imellem Planterne c. $\frac{1}{2}$ Alen. Ved Plantning opnaaes den Fordeel, at Jorden paa Grund af den længere Tid bedre kan renses og behandles end til Vægning af Rjærner.

Af de længere Sorter foretrækker jeg Rjæmpe-Pæl fremfor de lange overjordiske Rohorns og Stang-Runkelroer, da disse ere mere vandede og ikke holde sig godt ud paa Foraaret. Af de middellange, der egne sig godt baade til Saaening og Plantning, foretrækker jeg af alle meest Bohls, Barres og Alberts Rjæmpe, dernæst Flaskedannede og af de tykke Sorter først Oberndorfer, Würzburgs og Dvægklumpen; til fngtig Grund egner den flade Wiener eller Løgroe sig bedst, skjøndt den ikke bliver stor, men er fast i Rjødet og holder sig længe.

Af Gulerødder foretrækker jeg den rød-gule grøn-hovedede Ræmpe-gulerød, som den baade ginstigste, fasteste og sødeste, dernæst Guleroden fra Surreh, der er rød; den hvide grøn-hovedede roer betydeligt til i Størrelse, men er mere vandet og holder sig ei godt ud paa Foraaret, den ny Altringhams Gulerød er ogsaa god, men fordrer en dybere Muld, hvorimod den gule Saalfelder og den almindelige røde Fodergulerød kunne nøies med mindre dyb Jord, men give mindre Udbytte.

Af Kaa-rabi foretrækker jeg den gule rød-graahuedede, Laings improved, hvilken ogsaa kan saaes paa Blivestedet, den hvide rød-graahuedede fremfor Notabage. Til at saae paa Blivestedet egne sig foruden Laings impr., Cruiksfjelds, Skirvings, Rivers early og Mattsons violet-farvede; disse maae saaes i Begyndelsen af Mai, men kunne ogsaa saaes tilligemed Turnips i Slutningen af Mai og Begyndelsen af Juni, dog naae de da ikke fuldkommen Størrelse.

Af Turnips voxe Pomeranian globe, Lincolnshire red, red round og af de lange white tankard bedst til, men som de meest holdbare have viist sig: Hodds imperial, large Altringham, Aberdeen yellow, green top yellow bullock; de mindst værdifulde anseer jeg white globe og white globe green top at være.

Af Foderkaalen anseer jeg Kofaalen, Bendéekaalen og den høie krusede grønne som de bedste Afarter; den

blaae Rjæmpemaal naaer nok en større Høide, men Bladene falde let af. Flere Hovedkaalarter egne sig ogsaa godt at dyrke som Foderplanter, men fordrer mere Gjødning for at blive store, som stor Brunsviger, Ulmer Centner, og i varmere Aaringer: den græske Centner og Schweinfurter.

Gulerødderne saaes i Slutningen af April og i Begyndelsen af Mai; Raalrabi til Udplantning i April og de hybride Sorter i Mai. Turnips saaes i Begyndelsen af Juni.

Behandlingen under Værten gjøres hos mig saa simpel som muligt, idet jeg kun eengang gennemgaaer de Plantebede med Lugning og de Saaede to Gange, den første Gang i Forbindelse med Udthjnding; men jeg holder over at foretage Arbeiderne i Roemarkerne saa betimeligt som muligt, og sætter alt andet tilside, for at ikke Forsømmelse af disse Arbeider skal foraarsage 2 til 3 Gange forøget Arbeide og trykke Planterne under Værten, hvorved Udbyttet ofte bliver meget ringe. Da jeg fornemlig saaer og planter paa ophøiede Kamme, er det øvrige Arbeide let, idet jeg lader Hypeploven, den Andsenske, gaae to, høist tre Gange imellem Raderne, og bagefter lader jeg et Barn eller en Kone følge Ploven, for at borttage den Jord, der muligen ved Hjppningen kommer over Planternes Top. Samtidig, eller rettere umiddelbart forinden Hjppningen, lader jeg mine Arbeidere, hvortil meest Køer anvendes, een eller to Gange gaae med Haandhaker, hvoraf jeg har forskjellige Former efter Jordens Bestaaffenhed, igjennem Raderne, for at løsne Jorden omkring Planterne, hvorved det tilfældigt værende Ukrudt forstyrres. Naar de nævnte Arbeider foretages i rette Tid, bliver Arbeidet ved Køernes Pasning let og overkommeligt, og fra Sæd høstens Begyndelse og indtil Køernes Optagning vil i Regelen Intet være at foretage i Roemarken, undtagen at man engang imellem gaaer Raderne igjennem for at affjære de Stængler, som ville styde i Blomst.

Optagningstiden retter sig deels efter de forskjellige Sorter, deels efter de forskjellige Aaringer, og den Brug, man har

for Jorden efter Optagningen. I Regelen begynder jeg med at optage Gulerødder efter Mikkelstdag, da Arbeidet ved denne Sorts Optagning fordrer længere Tid og for at Arbeidet hermed kan gaae fra Haanden, imedens Dagen endnu har lidt Længde, og Veiret er saaledes, at Koner og Børn kan nære sig derved. Dernæst tager jeg fat paa Kunkelroerne midt i October, paa Turnips i Begyndelsen af November og sidst paa Kaastrabi i Midten af Novbr., da denne Rodurt taaler endeel Frost. Til Gulerøddernes Optagning benytter jeg Greben, kun naar de ere voxede godt til og den øverste Deel staaer ovenfor Jorden, optages de med Haanden, og Toppen afskubses senere; af de mindre dybtgaaende Sorter kan man lade Toppen afflaae med en Lee, og pløie Rødderne op, hvorved rigtignok ikke alle de mindre Rødder komme op, og flere af de større overstjæres af Ploven. De lange Kunkelroer oprykkes for det meste med Haanden, de tykke Kunkelroer, Kaastrabi og Turnips optages med Greben eller Kloen. Bladene benytter jeg altid af Kunkelroerne, idet jeg nogle Dage forinden Optagningen, forat Saaret kan læges, lader dem affjære og lægge i smalle lange Hobe, og om Aftenen, naar Køerne ere paa Stald, gives dem disse iblandede Halm, for derved at bringe en lempelig Overgang fra Græstiden til det mere tørre Foder. Af Turnips og Kaastrabi anvendes Bladene i Regelen ikke, undtagen at de efter Veilighed hjemføres paa Møddingen, hvor da Svinene æde endeel af de bedste og gjøre det Øvrige i Gjødning. Derimod anvender jeg Toppen af Gulerødderne til at stjære i Haffelse til Hestene, for ligeledes paa denne Maade at forebygge en pludselig Overgang fra Græsset til det tørre Foder, og hvorved Kolik lettest forebygges; under fugtigt Veir bliver endeel heraf let tilsmudset af Jorden, og føres da paa Møddingen til Svinene, som gjennemføge samme og æde de smaae Gulerødder, som ikke ere blevne afskubede.

Udbyttet i 1862 har været af alle Sorter i det Hele c. 1650 Tdr., deraf paa Hovedblodden:

2 Td. 2½ Skp. R.	avlet 705 Td. Runkelroer =	305 Tdr. paa 1 Td. R.
4½ " " "	224 " Gulerødder =	400 " " "
2½ " " "	120 " do. =	320 " " "
(disse sidste vare faaede 14 Dage senere).		
2 " " "	50 " Raaalrabi =	200 " " "
3½ " " "	110 " Turnips =	256 " " "
2 " " "	8 Læs Hovedkaal.	
1 " " "	Rokaalarter.	
½ " " "	Høstroer til Frø.	
¼ " " "	Grøfter, Veie, en Vanding, Skrænt med Græs, 2 Gange afflaaet til Hø.	

er 1209 Tdr. Roer paa 3 Tdr. 7 Skpr. = 312 Tdr. pr. Td. Td.

Det maa bemærkes, at det daarlige Udbytte af Raaalrabi, som forresten voxede godt til og vare næsten alle lige store, hidrørte fra, at jeg solgte de største og tidligste Raaalrabiplanter, og plantede selv de smaae og svagere Planter lidt for seent, som tilmed i den kolde, vaade Sommer ikke kunde vinde med. Det er forresten en Erfaring, jeg har gjort, at det aldrig er fordeelagtigt at benytte for smaa Planter til Plantning, isærdeleshed med Hensyn til Runkelroerne, og at disse allerbedst voxer til, om Rødderne endogsaa have naaet en Fingers Tykkelse.

Udbyttet var forresten idethale taget blevet endnu større, naar jeg ikke havde dyrket saamange forskjellige Afarter, 16 Sorter Runkelroer, 8 Sorter Gulerødder, 7 Sorter Raaalrabi, 17 Sorter Turnips, for Sammenlignings Skyld og for at faae Rødder til Frø, men kun holdt mig til de anerkjendt bedste Sorter.

3 Bratmarken avlede jeg:
paa 5 Skp. Land 200 Tdr. Runkelroer = 320 Tdr. paa 1 Td. R.

3 Lod Nr. 3
paa 3½ Skp. Land 135 Tdr. do. = 300 Tdr.

hvilket giver 1544 Tdr. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Kunkelroer} \\ \text{Gulerødder} \\ \text{Turnips} \\ \text{Kaalrabi} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{paa 4 Tdr.} \\ 5\frac{1}{2} \text{ Stp.} \\ \text{pr. Td. \&,} \end{array} = 312 \text{ Tdr.}$

deraf Kunkelroer paa 3 Tdr. 3 Skpr. = 308 Tdr. pr. Td. &.

Gulerødder	"	7	"	=	393	"	"
Kaalrabi	"	2	"	=	200	"	"
Turnips	"	3½	"	=	256	"	"

Endvidere avlede jeg paa nogle Smaastykker i Rodderne Nr. 2—3 95 Tdr. Kunkelroer, samt imellem Riis-Ørterne 50 Tdr. Gulerødder eller idethele 1639 Tdr., og desforuden som Mellemfæd imellem Grad. Vyg 30 Tdr. Høstroer*).

Det er det første Aar at Stubroen eller Høstroen hos mig har givet noget Udbytte, da de i Regelen blive, hvad man kalder forstokkede eller træagtige i Roden paa Grund af Afvevling af Tørre og Fugtighed, men da Aaret ifjor idethele taget indtil Høst viste en stadig og fugtig Karakter, havde dette gavnlig Virkning paa Værten af de mellemfæede Høstroer.

Da jeg dyrker en Samling af c. 100 Sorter Kartofler, vil det blive for vidtløftigt at omtale Udbyttet heraf og umuligt med Bestemthed at opgive det, da jeg af nogle Sorter kun dyrker mindre Stykker, men de have forholdsviis givet fra 25 Tdr. til 80 Tdr. pr. Td. Land. Uagtet det vaade og kolde Veirlic have de, paa nogle faa Sorter nær, holdt sig godt fri for Sygdom, og dette synes næsten at hentyde paa, at skjøndt Veiret var heldigt for Udviklingen af Svampene, som vi desværre have erfaret med Hveden, er det maaskee endnu ikke ganske afgjort, at Svampene ene ere Aarsag i Sygdommen, men at andre Momenter ogsaa have Indflydelse og maaskee ligesaa megen, navnlig Temperaturafvevling og den derved foraarsagende Standsning i Væxt, osv.

*) Udbyttet pr. Td. Land var forrige Aar lidt over Middeldudbyttet i de sidste 5 til 6 Aar, men lidt under Høsten for 1861.

Opbevaringsmaaden skeer ved, at Koerne, efterat de ere optagne og afpubsebe, henkjøres ved Siden af den for dem bestemte Plads af tør Veliggenhed og faaer nogen Tid til at ligge at tørres og uddampe, hvorpaa de opstables i Batterier af c. 2½ M. Brede i Bunden. Derpaa føres et tyndt Lag Jord direkte over dem, og paa Siderne indsættes Drainrør paastraa. Naar Veiret bliver koldere, paaføres atter et Lag Jord, ialt til en Tykkelse af 8 til 12", og ved vedvarende Frost, naar Jorden er frosset 4 til 6 Tommer, paaføres et Lag Tang. Koerne hjemkjøres da efterhaanden, naar Forbruget fordrer det, og ikke for mange Væs ad Gangen, i en til Kostalben directe stødende Udbygning.

Med Hensyn til Bekostningen ved Dyrkingen af Rodfrugterne, da er denne hos mig høist varierende det ene Aar med det andet og med Hensyn til de forskjellige Rodurter; Gulerødderne fordre meest Arbeide, navnlig ved Optagningen, og blive de dyreste, dernæst Munketroer, Raalrabi og Turnips. Omkostningerne staae altsaa i Forhold til Værdien af Koerne. Til Saaening, Plantning og de øvrige Arbeider under Væksten benytter jeg mine Havearbeidere, kun ved Hestekraften benyttes mine Markarbeidere, og jeg giver i Regelen aldrig Afford paa disse Arbeider. Arbeiderne anbringes i Roemarken, naar Arbeidet fordrer det, og da det er øvede Arbeidere, gaaer det raft fra Haanden, hvorfor Udgifterne herved blive mindre, end hvor man maa tage de Arbeidere, man kan skaffe tilveie i denne Anledning.

Koerne og Kaalen anvendes til Fodring for de forskjellige Kreaturer, Heste, Køer, Svin og Faar. Til Hestene anvendes Gulerødder, især i den første Tid, de ere komne paa Stald, idet Koerne itustkjæres og kommes imellem Haffelsen. Der bespares herved endeel Havre, og jeg tør ansætte Prisen lavest til 4 Mk.; i de Aaringer, hvor Havren er dyr, bliver Værdien ogsaa høiere. De øvrige Gulerødder benyttes fornemmelig til Svinene, isærdeleshed for Søerne, naar de have Grise, da de ere meget melkebrivende for disse, som æde dem med større

Begjærlighed end de andre Koer. Mine Sviin blive, med Undtagelse af Fedesvinene, kun fodrede med Rodfrugter og Affald fra Roemarken og Haven om Sommeren, og kun i de 4 Uger Søerne ere med Grise, erholde de en Tilgift af lidt Smaasæd. De Svin jeg foder erholde kun $1\frac{1}{2}$ til 2 Tdr. Bghsfræa.

I Begyndelsen af Vinteren, naar Bladene ere ophørte, benyttes Turnips først, da disse holde sig kortest, i Forbindelse med Kunkelroer til Køerne, dog meest til Fedesøerne, og de gives alene uden at blandes med Hakkelse, og kun ituhakke i større Stykker, hvortil jeg benytter en Korshakke, indlagt med Staal.

Den Priis, Køerne hos mig udbringes til, er meget forskjellig, da jeg deels anvender dem til Malfesøerne, til Udsætterne og andre, der skulle fedes, deels til Hestene, Svinene og Faarene, men jeg tør med Bestemthed regne, at de udbringes mindst til 3 Mk. pr. Td. Alene ved Salg af Grise af mine 5 Søer har jeg en Indtægt af 2—300 Rdl., ofte endnu mere. Gulerødderne ansætter jeg, som ovenfor sagt, til et høiere Beløb, og mindst til 4 Mk., da de især spare mig endeel Havre, hvorved jeg, istedetfor i de første Aaringer, at maatte kjøbe, nu har endeel Saaehavre til Salg. Skjøndt Køerne saaledes hos mig udbringes til et høit Beløb, tør jeg dog i det Hele taget for ethvert Agerbrug sætte dem til en Værdi af 3 Mk. pr. Td., især naar der tages Hensyn til den forøgede og forbedrede Gjødningsmasse.

Med Hensyn til Indflydelse paa Besætningen, naar man fodrer med Rodfrugter, da har der hos mig aldrig viist sig nogen Ulempe herved, skjøndt jeg indkjøber flere Kvier hvert Aar. Jeg har aldrig havt et Kastningstilfælde imellem mine Køer førend for et Par Dage siden, da en Ko, jeg havde indkjøbt for et Par Maaneder siden, kastede Kalv 1 Maaned for tidlig; Kalven var næsten fuldbaaren og levede nogle Timer. I de sidste Aar, jeg har fodret stærkest med Køer, har jeg næsten ingen Overløbere havt, og har ofte ikke kunnet

styre de Køer, der vare satte til Fedning, uden at maatte lade dem komme til Tyr. Mine Malkkøer erholde omtrent 2 til 3 Skpr. Køer om Dagen, foruden Hø og lidt Kjørnesoder; om Aftenen alene faae de Halm og æde da helst Hvede- og Gr. Byghalm, men røre ikke Havrehalm. Fedekøerne erholde 4 til 5 Skpr. Køer daglig og lidt Kjørne, som de forresten ikke æde med Begjærighed, og som jeg med Hensyn til Fedningen ikke seer stor Virkning af.

Med Hensyn til Indflydelsen af Køekulturen paa de efterfølgende Afgrøder, da er det næsten det Punkt, jeg ved hele Køekulturen sætter øverst; det er ikke alene den forøgede Gjødning, som derved indvindes og dennes langt større Værdi, der udøver den velgjørende Indflydelse paa de efterfølgende Afgrøder, men det er fornemmelig tillige de saa særdeles nyttige Jordarbejder, de gjentagne Pløininger, Hærninger, Hjøpninger, Hakning, Lugning, hvorved Jorden til forskjellige Tider renses og arbeides saa dybt igjennem, at Sol og Luft kan gjenstrænge den til visse Tider, medens den til andre Tider aldeles dækkes for de udtærende Vinde og brændende Solstraaer, saa at de nærende Stoffer holdes tilbage, — der danne Grundlaget ikke alene for eet, men for flere Aars heldige Afgrøder, idet tillige de kjøbsfulde Rodtrævler af Køerne trænge dybt ned i Jorden, gjør den i Dybden porøs, endog saa nedenunder Agerforpen.

Dette gjælder isærdeleshed for stærke og bindende Jorder. Jeg har altid havt fortrinlig Byg og Hvede efter Køer, ligesom de andre Arter som Havre, Rug osv. trives godt og aldrig ere mislykkede herefter.

Alene dette Punkt, uden at see hen til en Indtægt af indtil 150 Rdl. pr. Td. Land, hvor Udbyttet kommer Jorderne tilgode, burde tilskynde enhver Agerdyrker til at anvende det størst mulige Areal til Køer, dog kun saa stort Areal, at det kan passes med Omhu og Nøiagtighed, og det er min Overbeviisning, at naar Køekulturen endnu har Modstandere, har det sin Grund enten i gammel Fordom mod alt Nyt, eller i

Mangelighed, eller i et feilt Greb fra Begyndelsen, ved at man har taget større Areal til Koerne, end man har kunnet overkomme og Mangel paa Pasning i rette Tid. Mangel paa Folt kan være en Undskyldning, dog vist ikke ganske i disse Tider, hvor Raabet ofte lyder om Næringsløshed.

6.

Roedyrkning paa Baldbygaard og Brorupgaard ved Slagelse.

Af Jægermester, Godseier N. Bøch.

Brorup har et Areal af 400 Tdr. Land, hvoraf 362 ere god muldet Agerjord, der dog paa enkelte Punkter antager en noget lettere Beskaffenhed, 21½ Td. Land er fortrinlig Eng, Resten Have, Plantage og Gaardsplads. Desuden drives for Tiden under Gaarden 72 Tdr. Land Agerjord af den tilgrændsende Baldbygaard.

Sæbstiftet er for Diebliffet paa Brorups 9 Marker: 1 Brak, gjødet, 2 Hvede, 3 Byg, 4 Kløver, hvis Stub gjødes med fuld kunstig Gjødning, 5 Rug, 6 Byg eller Havre, gjødet om Vinteren med halv Stalbgjødning, halv kunstig Gjødning, 7, 8, 9 Kløver og Græs.

De 72 Tdr. Land af Baldbygaards Mark have Norfolk-Drift: 1 Koer, halvt gjødede med Stalbgjødning, halvt med kunstig Gjødning, 2 Byg, 3 Kløver, hvis Stub gjødes efter Omstændighederne enten med fuld Stalbgjødning eller kun med halv og da tillige med kunstig Gjødning, 4 Hvede. Roestiftet er altsaa omtrent 18 Tdr. Land stort.

Roemarken behandles paa følgende Maade: Hvedestubben pløies let strax efter Høst og harves, hvornæst Stalbgjødningen, circa 15 store Læs pr. Td. L., saa tidligt paaføres, at dens Nedpløining kan skee imedens Jorden endnu er nogenlunde tør. Saaledes henligger den Vinteren over, pløies om Foraaret saa snart Jorden er beqvem, harves og tiltromles. Ukrudtet faaer nu Leilighed til at spire og tilintetgjøres ved den anden Foraarspløining, som foretages umiddelbart førend

Oprilningen og den samtidige foretagende Saaening. Oprilningen skeer med en Svingsplov saaledes, at Rammene opkastes ved en dyb Ploining i c. 1 Alens Afstand fra hinanden, disse flækkes atter med Ploven, hvorved af hver 2 halve Ramme dannes en ny, i hvilken Jorden er paa den fuldkomneste Maade smuldret, og som tillige indeslutter den kunstige Gjødning, der er saaet i den aabne Fure inden den sidste Sammenkastning. Af kunstig Gjødning er anvendt 3 til 400 P. pr. Td. Land, og er dertil brugt Veemeel, suur phosphorsur Kalk og Mhginds Poudrette. Staldgjødningen er af meget kraftigt fodrede Røer. Det er alene Kunkelroen, som nu dyrkes paa Brorup, da det med den Folkekraft, som haves til Disposition, er muligt at dyrke denne som den fortrinligste anseete Røe; af de forskjellige Sorter anvendes især Pohls Ræmpe-Kunkelroe, røde og gule Qvægklumper og Røhornsrøen. 4 Pund Frø pr. Td. Land nedlægges med Haanden og bedækkes med omtrent $\frac{1}{2}$ Tomme Jord. 2 til 3 Frøkorn saaes i 12 Tommers Afstand paa den oprillede Jord, der først sammentrykkes derved, at Jernvæltterne, der høre til den stotste Roesaemaskine, drages hen over dem, hvorved Udtørring af den løse Jord søges forhindret. Saaetiden er Midten af Mai. Plantning har ikke været forsøgt undtagen hvor der har været for store Mellemrum i Rækkerne, og have de udplantede Røer staaet tilbage i Væxt imod de saae, hvilket dog ikke skal være til Hinder for at Forsøg ad Aare skal blive anstillet med Plantning efter Plov. Under gunstige Veirforhold vise de unge Røeplanter sig 14 Dage til 3 Uger efter Saaening, og omtrent 14 Dage efter denne Tid begynder Ukrudtet at fremvøxe saaledes, at Rensningen imellem Raderne med Hestehakken og i Raderne med Haandhakken paabegyndes. Som Hestehakke er hidtil den femtandede Grubbe benyttet, men iaar (1863) har min Forvalter, Møller, konstrueret en Rensplov, der udfører Arbeidet langt bedre. Den har tvende Stjærer i omtrent en halv Alens Afstand fra hinanden, af hvilke det ene vender imod høire og det andet til venstre Side; den har den

Fordeel, at den ikke, som Grubberen, kan lade Ukrudtet smutte igjennem. Skjærerne kunne stilles efter Radernes Brede. Udtjendingen af Roerne i Raderne og Rensningen skeer med lette Haandhaffer. Den er sædvanligviis 2 Gange nødvendig, og sidste Gang kort Tid før Bladene slutte sig sammen, da hyppes slutteligen Raderne efter Omstændighederne med en Svingplov eller Kartoffelplov. Fra denne Tid indtil Optagningen er kun at iagttage, at Stængelen af de Roerplanter, som ville sthyde i Frø, afhugges, hvorved Roden formeentlig bedre udvikles.

Optagningen bør heroe saa længe det er muligt, uden at man udsætter sig for, at Frostene træder hindrende i Veien, altjaa, i Forhold til den disponible Arbeidskraft, fra Begyndelsen til Slutningen af October Maaned. Den foretoges iaar for første Gang saaledes, at Roen med sin Top hjemkjørtes til Opbevaringsstedet, hvor Toppens først affjæres med Kniv. Det har viist sig, at et saadant paa en Høstvogn hjemkjørt Læs indeholder efter Toppens Affjæring 8 Tdr. Roer eller det samme Quantum, som en Færingsvogn vilde have indeholdt. Man har da den Fordeel, at Optagningen, ved Hjælp af Toppens, som tidligere blev affaaret paa Vorestedet, meget lettes, og at den samtidig med Roen er hjemkjørt. Som Foder har Toppens Værdi for Faar og Svin, ligesom den ogsaa ædes af Roerne, naar disse ikke, som her, faae en meget kraftig Fodring, i hvilket Fald den vrages.

Udbytten af Runkelroerne har ved Brorup i Gjennemsnit været 250 Tdr. pr. Td. Land. De opstables, efterhaanden som de hjemkjøres, i Batterier, hvis Top, indtil Bedækning med Jord skeer, dækkes med Halm for at afværge Gjennemblødning af Regn. Senere aftages denne, og et Jordlag af 1 Alens Tykkelse paaføres Batterierne, der have en Brede i Bunden af 3 Alen, idet en Række Drainrør anbringes langs Batteriets Top, ligesom der i Siderne af dem med 3 Alens Afstand anbringes Drainrør, der, for at Fugtighed ikke skal trænge ind, have en nedadgaende Retning.

Bekostningen ved Dyrkningen kan, hvad Haandkraften angaaer, beregnes saaledes pr. Td. Land:

Saaening med Haand 2 Rbl.

2 Gange Haandhakning à 9 Mk. 3 —

Dptagning, Hjemkjørsel, Kulesætning . . . 4 —

Efter de her indvundne Erfaringer kan en Td. Kunkelroer, anvendt til Malkeqvæg, der daglig gives 2 Skpr. pr. Hoved foruden 6 til 12 Pund Sæd samt Hø, ansættes til en Værdi af 3 Mk. pr. Td., uden at der er taget Hensyn til den Værdi, den indvundne Gjøbning har. De opfodres kun saa meget skaaren i Stykker, at Køerne med Bekvemmelighed kunne tygge dem, og i Regelen uden Tilsætning af Haffelse. De fortæres af Qvæget med den største Begjærlighed, bevirke et stort Melkeudbytte, og vil efter min Formening 10 Tdr. Kunkelroer have en Foderværdi liig 1 Td. Vhg.

Efter det her Udviklede maa jeg antage, at Koedyrkningen er fordeelagtigere end nogensomhelst Sædavl, og at den vil være af uberegnelig stor Indflydelse for vort fremadskridende Agerbrug.

Valdbhugaard har 1035 Tdr. Land, hvoraf drives under Brorup 72 Tdr. Land, Engarealet er c. 190 Tdr. L., Agerjorden er 750 Tdr. og Resten er Gaard og Have. Den var oprindeligt deelt i 12 Marker, af hvilke, som nævnt, een er afgivet til Brorups Drift, 7 drives for sig med 1 Vraf, besaaet med Vikkehavre, som afgræsses, 2 Hvede, 3 Vhg, 4 $\frac{1}{2}$ Rodfrugter og $\frac{1}{2}$ Urter gjødede, 5 $\frac{1}{2}$ Vhg og $\frac{1}{2}$ Havre, 6 og 7 Kløver til Græsning. De øvrige 4 Marker drives i 8 Skifter med 1 Vraf, 2 Hvede, 3 Vhg, 4 Kløver, som gjødes med $\frac{1}{2}$ kunstig Gjøbning og $\frac{1}{2}$ Staldgjøbning til 5 Rug, 6 Vhg eller Havre, 7 og 8 Kløver til Græsning.

Med Rodfrugter dyrkes saaledes omtrent 30 Tdr. Land. Da Arealet er saa stort, havees omtrent kun 22 Tdr. Land aarlig med Kunkelroer, 2 Tdr. med Gulerødder og Resten med Kaastrabi og Turnips. Jorden er i Regelen god Muldjord

med Mergel til Underlag. Dens Tilberedelsesmaade er som under Brorup anført, ligesom Gjødningens Mængde og Veffaffenhed, men Redpløiningen af Stalbgjødningen fteer i Regelen først om Foraaret. Med Hensyn til Saaeningen af Runkelroesfrøet er der den Forskjel, at den ikke fteer med Haanden, men foretages med den stotste Koesaaemaskine, udført hos Maskinfabrikant Andersen i Kjøbenhavn, af hvis Opfindelse, saa vidt jeg veed, den Mechanisme er, ved hvilken Saaening gjøres mulig af det kantede Frø. Den faaer tilfredsstillende jevnt 6 til 7 Pund i een Td. L. Med samme Maskine faaes Gulerodsfrøet i Rader, idet det opblandes med tørt Sand. Udbyttet af Runkelroer anslaaes til 240 Tdr. pr. Td. Land, af Turnips og Gulerødder til over 300 Tdr. Saabel her som ved Brorup er den efterfølgende Bygafgrøde altid udmærket god og ligeledes Kløveren.

7.

Roedyrkning i Hem ved Skive.

Af Gaardeier Laust Andersen Kaastrup.

Gaarden har 90 Tdr. Land flad, bindende Jord med koldt Underlag og drives i 9 Skifter.

I Aaret 1859 begyndte jeg at forsøge mig med Koeskulturen; jeg havde omtrent en Skjeppe Land med Turnips og Kaastrabi og $\frac{1}{2}$ Skp. Land med Hvidkaal. Da det lykkedes ganske godt, idet jeg avlede henved 60 Tdr. Rodfrugt, tog jeg det næste Aar 3 Skpr. Land med Runkelroer og Kaastrabi; Runkelroerne bleve imidlertid afædte af Jordlopperne og maatte efterplantes med Kaastrabi, der kom temmelig seent frem, hvorfor Afgrøden dette Aar kun udgjorde knap 100 Tdr. Jeg havde desforuden en halv Tønde Land med Grønkaal, der lykkedes meget godt. 1861 havde jeg ligeledes 3 Skpr. Land med Kaastrabi og Runkelroer. Runkelroerne bleve neppe ganske udviklede, da Aaret var saa ualmindelig koldt og fugtigt, men jeg havde alligevel paa disse 3 Skpr. Land noget over 100 Tdr. Jeg havde desforuden tilplantet 3 Skpr. Land med Hvidkaal

og Grønkaal. Hvidkaalen lykkedes overordentlig godt: Halvdelen af den blev solgt, idet de mindre Exemplarer fodredes op paa Malkekøerne, og de havde en Vægt af fra 16 til 21 Pund Stykket. Grunden til, at denne Afgrøde voksede saa stærkt til, søger jeg deri, at dette Stykke foruden den almindelige Gjødning var gjødet med Hornspaaner, som jeg havde kjøbt af en Dreier, samt med Sod. I Sommeren 1862 anvendte jeg 3 Tdr. Land til Kaalrabi, Turnips, Kunkelroer, Grønkaal og Hvidkaal. 3 Skpr. Land heraf vare oprindeligt besaaede med Gulrødder, men disse mislykkedes aldeles: Jeg havde afforderet med en Kone om at holde Stykket reent og hun lod staae til forlænge med Lugningen, saa at Stykket maatte ompløies og tilsaaes med Turnips, af hvilke der dog, paa Grund af den sene Saaening, kun avledes 10 Tdr. Til Rodfrugter havde jeg foruden disse 3 Skpr. L. omtrent 2½ Td. L. med Kaalrabi, Turnips og Kunkelroer, der gavede en Afgrøde af ialt 750 Tdr.

Til Rodfrugter har jeg taget Jord, der har været brakket Aaret iforveien og som om Foraaret jevnlig pløies og harves, indtil den tilsaaes eller tilplantes. Der er bleven gjødet ligesom til Brakning. I de sidste Aar er Jorden bleven opløiet i Driller lige saavel til Kaalrabi og Kunkelroer som til Turnips, og Rensningen er da udført med en Hypeplov mellem Rammene og med en Rive paa Raderne. Et lille Stykke, der ikke saaledes var ophøiet i Ramme, gav betydeligt mindre af sig. De tidligere Aar have Kaalrabi og Kunkelroer været dyrkede paa fladt Land og Rensningen har da været udført med et Skuffeljern. Der er kun givet een Rensning, men denne er foretaget saa tidligt, at Ukrudtet har kunnet ødelægges med Roden. Senere har Toppen kunnet kvæle Ukrudtet. Vanding har kun været anvendt, naar Plantningen er skeet i vedvarende tørt Veir, og hertil er da i Regelen anvendt fortyndet Møddingvand, der har viist god Virkning i Sammenligning med de Steder, hvor der er brugt reent Vand.

I de foregaaende Aar har jeg opbevaret Rodfrugterne i et Gulv i Læden; i afvigte Efteraar har jeg forsøgt at anbringe dem i Batterier udenfor Gaarden, men da det forekom mig at tage vel megen Tid med Opstablingen, slog jeg noget Tømmer sammen i Form af et Tag, og satte Langhalm derimellem ligesom Køerne bleve lagte, og de kunde da meget nemt fastes derind mellem Vægterne, ligesom det ogsaa er bekvemmere med Hensyn til det succesfve Forbrug.

Jeg har hele Tiden anvendt Rodfrugterne til Malkeskøerne, i Aar har jeg derhos tillige fedet c. 4 Kreaturer. Hvidkaalen er deels solgt, deels fodret op paa Køerne. Grønkaalen forbruges om Efteraaret, endeel deraf har jeg givet de unge Heste. Røskaalen har jeg ogsaa forsøgt, men jeg foretrækker i dens Sted den høistammede Kruuskaal, da den bedre taaler Frosten og forekommer mig at give mere og bedre Dvægsfoder.

Hvad Bekostningen ved Køekulturen angaaer, da har jeg for Plantning, Banding og Keenholdelse af saavel Rodfrugterne som Kaalsorterne betalt 3 Mk. pr. Tusinde Planter paa egen Koft. Arbejdet er udført af en Indsidders Kone i Nabolavet.

Efter min Erfaring med Hensyn til denne Kultur frembyder Køedyrkingen ingen uovervindelige Vanskeligheder; jeg anseer det for Hovedsagen, at Jorden, der tages hertil, er reen og kraftig og at Rensningen foretages itide. Dyrkingen af Kunkelroer har jeg bestemt mig til at opgive, da de andre Køearter give et større Udbytte. Raalrabi og Turnips har jeg derimod fundet særdeles lønnende saavel med Hensyn til den store Masse nærende Foder de levere og den fortrinlige Gjødning, der deraf kan vindes, som især med Hensyn til Rodfrugternes Virkning paa de følgende Afgrøder; det forekommer mig endogsaa, at de tre Sædafgrøder, jeg erholder bag efter disse, kunne udgjøre lige saameget som 4 Afgrøder paa den Jord, der ikke har givet Rodfrugter.

8.

Roedrykning i Utterslev ved Kjøbenhavn.

Af Forpagter M. Poulsen.

Gaarden, som jeg har i Forpagtning, og som staaer for 10 Tdr. 6 Skpr. Hartkorn, er ialt 72 Tdr. Land, men da 8 Tdr. Land heraf ere meget lavtliggende og bestaae af en løs mudderagtig Jord, flere Steder, navnlig i Underlaget, fyldte med en Masse Smaasteen, saa der ikke kan pløies dybere end 5 Tommer, drives disse særskilt, tilmed da de ikke egne sig til Vintersæd. De øvrige 64 Tdr. Land, der for det meste bestaae af leermuldede Jorder i god Gjødningskraft, ere inddeelte i 9 Marker, hver paa 7 Tdr. Land, hvoraf Driften er følgende: 1. Grønjordsbyg i Halvbrak, 2. Rodfrugter, gjødede, 3. Byg, 4. Hvede, 5. Vikkehavre gjødet og aftøires grønt, 6. Byg, 7. Havre ublagt med Kløver og Græs, 8. Græs til Aftøiring, 9. Græs til Hø. Koerne indtage altsaa en heel Mark, eller 7 Tdr. Land.

Grønjorden til Bygget bliver opbrudt sidst i Juli, harves og tromles, naar den er forraadnet, og pløies da atter i October saa dybt som muligt. Om Foraaret saaes paa Vintersfuren, efter at denne har faaet et Par Tand med den danske Harve, og derpaa bringes Kornet ned med den svenske Harve, tromles og harves af med den danske Harve. Denne Fremgangsmaade bruger jeg med al min Vaarsæd, med mindre Vinteren skulde være kommen saa tidlig, at Efteraarspløiningen ikke er fuldført. Den aftøirede Vikkehavremark gives saa vidt muligt 2 Pløininger om Efteraaret; i modsat Fald faaer den 2den Pløining om Foraaret. Efter Grønjordsbygget efteraarspløies Jorden saa dybt som muligt til den kommende Rodfrugtmark.

Har jeg Gjødning i Forhaand, pløies denne ned til Rodfrugterne allerede samtidig med Efteraarspløiningen, og dette anseer jeg for at være det heldigste; hvis ikke, kjøres det Halve af Gjødningen ud om Vinteren paa Barfrost og spredes strax, og den anden Halvdeel udføres om Foraaret, efter at Vaarsæden er lagt. Den Gjødning der er ført ud om

Vinteren, pløies ned, saasnart Jorden er bekvem, og saa dybt som muligt; derefter gennemharves og renses Jorden indtil sidste Pløining, der falder i Begyndelsen af Juni. Kan jeg give Latringjødning eller Møddingevand, hvilket jeg anseer for særdeles heldigt, paaføres samme umiddelbart før sidste Pløining.

I de 20 Aar, jeg har dyrket Roer, har det for største Delen været Kaalrabi, indtil i de sidste 4 Aar, da Hovedmassen har været Kunkelroer. Efter rigtigt at have lært denne at kjende, foretrækker jeg den langt for Kaalrabi; den giver nemlig meget bedre Varer, og lader sig ligesaa godt plante som Kaalrabi, hvilket navnlig har Betydning for Begyndere, thi naar disse om Foraaret see Ukrudtet komme op og overgroe de smaae Kunkelroeplanter, forekommer Rensningen dem at være altfor vidtløftig, og de blive let kjede af Dyrkningen. Frøet udsaaes paa Bede eller en lille Ager i Slutningen af April (4 Pund Kunkelroefrø til 1 Td. Land og $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{2}$ Pund Kaalrabifrø pr. Td. Land) og udplantes umiddelbart efter den sidste Pløining 8 til 10 Dage ind i Juni.

Af Kunkelroer har jeg dyrket lange tykke røde, løgformede og gul Pohls Rjæmpe; denne sidste anbefaler jeg meget. Af Kaalrabi dyrker jeg den gule Kotabaga og den rødgraahovede Rjæmpemaalrabi, hvilken sidste jeg særdeles huder. Da Jordsmonnet er dybt, plantes baade Kaalrabi og Kunkelroer paa flad Jord, i modsat Tilfælde vilde det være rigtigt at plante paa Bulte. Afstanden mellem Rækkerne og Planterne i disse er 22 Tommer.

Ogsaa Turnips har jeg dyrket af og til, navnlig tidligere inden jeg blev rigtig kjendt med Kunkelroernes Fortrinlighed; jeg dyrkede især den lange rødgraahovede og den hvide løgformede Turnips. Jeg har saaet den baade paa Bult og paa flad Jord, og Udbytten var eens paa begge Maader. Man kan ikke fodre stærk med Turnips, da den giver Melken Affmag, derimod er den meget god til Fede- og Ungkvæg. Den maa fodres op til senest en Maaned efter Nyhaar, da den ikke taaler at gjemmes.

Guleroeder har jeg dyrket i 16 Aar, navnlig til Hestefoder, og kan nu ikke undvære dem; jeg saae dem altid paa Duff med 1 Alens Afstand, tidligere 2 Rader paa Duffen, nu derimod kun 1, da Erfaringen har lært mig, at Udbytet saa bliver større, paa Grund af, at de voxe langt stærkere til, og desuden ere de da ogsaa lettere at holde rene.

Jeg har dyrket baade lange gule, rød Altringham og den hvide grønhovede, og ihvorvel jeg har været veltilfreds med dem alle, foretrækker jeg dog de lange gule, der ere de sødeste.

Saa snart Plantningen er tilendebragt, naar blot Planterne have reist sig, begynder jeg at rense, og jo hurtigere dette finder Sted desto bedre. Først gjenemgaaes Stykket baade paa langs og paa tværs med Radrenseren (Extirpatoren); denne har ellers 3 Skjærer, men første Gang den bruges, tages de 2 yderste af, for at det tiloversblevne (det midterste) saameget bedre kan komme dybt i Jorden og smuldre denne. Derefter sættes al den Folkraft med Hylpejern paa, som er nødvendig for at blive færdig inden Ufrudtet bliver for stort. Radrenseren vedbliver jeg nu at bruge, først med eet, senere med alle tre Skjærer, saalænge det er muligt at komme mellem Planterne uden at skade Bladene, og jo dybere jo bedre enten Aaret er vaadt eller tørt; rene maae de holdes og det i rette Tid, — det skal nok kendes baade paa Roerne og paa den efterfølgende Sæd.

Der er nu ikke videre at foretage før Optagningen, uden at de Runkelroer, der stude i Stof, afskæres, da ellers Roden bliver daarlig. Runkelroen begynder jeg i Reglen at tage op midt i Oktober; man kan nemlig ikke godt vente længer, naar man skal have nogen Nytte af Toppen, og den sætter jeg stor Priis paa, thi Runkelroetoppen af 1 Td. Land har mindst en Værdi af 8 til 10 Rdl. som Foder. Runkelroetoppen bliver opfodret først, og man kan give saa meget man vil, da den ingen Affmag giver Melken. Omtrent 8 Dage ind i November er Runkelroetoppen brugt, og Roerne samtidig dermed

optagne, og jeg begynder nu at fodre med Kaalrabitoppen, som Køerne vel holde mere af, men som ogsaa som bekjendt giver Melken nogen Affmag; men da Kunkelroerne nu ere indhøstede, gives Køerne daglig et Foder af disse, hvorved den bittre Smag af Kaalrabitoppen fjernes. At give stiftveijs hverandret Foder af Kaalrabi- og af Kunkelroetop gaaer ikke an, — denne sidste lader Dvæget nemlig da ligge.

Af Kaalrabi og Kunkelroer har jeg sjældent avlet over 300 Tdr. pr. Td. Land, enkelte Gange kun 200 Tdr., men som Gjennemsnit af de 20 Aar, hvori jeg har dyrket Rodfrugter, vil det være 250 Tdr. pr. Td. Land. Af Turnips har jeg avlet 4—5 ja endog 600 Tdr. pr. Td. Land, og af Gulerødder 3 til 400 Tdr. pr. Td. Land.

Køerne opbevarer jeg altid i Batterier, $2\frac{1}{2}$ Alen brede og $1\frac{1}{2}$ Alen høie; de bedækkes med 4 Tommer Halm og derpaa indtil $\frac{1}{2}$ Alen Jord. Rygningen af Kulen er indtil Vinterens Komme aaben, da lukkes den ligeledes med Jord, og Byghalmvisser sættes for hver Favn ind i Siden, saa de skraane lidt nedad, for at ingen Regn gjennem dem skal løbe ind i Kulen. Forvrigt forblive disse Lufterør siddende hele Vinteren, og Køerne ere aldrig blevne forværvede, men have holdt sig friske, indtil de ere slupne op, i Regelen i Mai Maaned.

Omkostningerne ved Dyrkingen af Køerne pr. Td. Land blive ikke større end ved at drive en Td. Land med Korn, naar man tager Hensyn til den dyrere Saaesæd og Tærstelønnen. Udgifterne til Plantning, Rensning og Optagning af 1 Td. Land Koer ville omtrent være 8 til 10 Rdl., hvis Aaret er vaadt; i et tørt Aar ere de i Almindelighed mindre. 6 Mand kunne plante 1 Td. Land om Dagen, og ligeledes kunne 6 Mand med Hylpejernet rense 1 Td. Land daglig; en raske Arbejder tager 3 til 4 Skpr. Land op om Dagen; jo bedre de ere groede til, desto lettere ere de at tage op, thi de groe naturligviis mere ud af Jorden. Alt Arbeidet udføres af Koner og Børn, de første faae 2 Mk. 8 Sk. om Dagen og de sidste 2 Mk. For at optage Køerne paa 1 Td. Land giver jeg

9 Mk. til 2 Rdl., og for Toppens Affjæring betales ved Kaastrabi 3 Mk., ved Kunkelroer 1 Rdl. pr. Td. Land.

Hver Ko faaer 2 Skpr. Koer daglig; mere troer jeg ikke er godt for Mallekoer, da de virke slappende, hvorimod Fedevæg vist godt kan gives det Dobbelte. Kunkelroer, især hvis man kan overkomme at fuge dem, er et fortrinligt Fedningsmiddel for Koer og Svin; ogsaa ere de udmærkede til Faar og til Opdrætning af Kalve.

Rigtigt anvendte bringes Koerne som Foder mindst ud til 3 Mk. for Tønden, foruden den Gjødning, der falder efter dem, og hvor høit dette end kan synes, er jeg overbevist om, at Enhver, der med Agtpaagivenhed i længere Tid har fortsat en velafpasset Koefodring, vil erkjende, at Koerne gennem Kvægets Produkter, bortseet fra Gjødningen, mindst udbringes til denne Værdi.

Ifølge min Erfaring tjene Gulerødderne, foruden at være nærende, til at holde Hestene sunde og bevare dem mod mange Sygdomme, saa jeg nu endog ligefrem betragter dem som et aldeles nødvendigt Tillæg til Hestefodret. At ogsaa Gulerodens Anvendelse som Foder til Koer, Faar og Svin er fortrinlig, er vist.

Her i Egnen i en vidt Omkreds har Rodfrugtdyrkningen gjort store Fremskridt i de sidste Aar, og efter al Sandsynlighed varer det ikke længe før den indtager sin fulde Plads i Sædskiftet og først da vil man i fuldt Maal mærke dens store og heldbringende Indflydelse paa hele Agerbruget, thi ikke alene betale Koerne fuldt op den Jord, Arbeidskraft og Gjødning, der anvendes til dem, men man skal ogsaa nok mærke det gennem hele Rotationen paa alle de efterfølgende Afgrøder, der rigeligt forøges baade hvad Fuld og Kornets Vægtighed angaaer.
